

อภิชัย มงคล, พบ.¹

୧୬୯

Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) Thai improved version: change and administration

Youngyud Wongpiromsarn, MD.¹

Panpimol Wipulakorn, MD.¹

Supavadee Nuanmanee, MPA.¹

Wolfgang Woener, Ph.D.²

Apichai Mongkol, MD.¹

Abstract

Objectives The article provide the comparative of the first and improved version of Thai SDQ (Strengths and Difficulties Questionnaire) ,also how to administer the assessment.

Conclusion Thai SDQ improved version gave benefit in child and adolescent behavior screening. The article suggest to using the improved version and should be interpreted with the new norms and used under suggested guideline.

Results Thai SDQ improved version was added forth and back translation in development process and already used in the study of new norm with a new cut-point scores in 2004. The assessment should be using after observed children more than 6 months. It's non-necessary to complete all 3 forms. the school prevent and promote mental health program should be helping children in a risk and problem group.

Key words : child and adolescent, mental health, Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ)

¹Advisory Office, Department of Mental Health

²International Educational Research, Frankfurt am Mail, Germany

บทนำ

แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน ฉบับภาษาไทยแปลมาจาก The Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) ซึ่งได้รับการแปลมากกว่า 50 ภาษาทั่วโลก¹ เนื่องจากมีจำนวนข้อคำถามเพียง 25 ข้อและสามารถจำแนกระดับของปัญหาเด็กเป็นกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหาเพื่อวางแผนช่วยเหลือเด็ก แบบประเมินมี 3 ชุด ได้แก่ ชุดที่ครูประเมินเด็ก ผู้ปกครองประเมิน และเด็กประเมินตนเอง²⁻⁴

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ SDQ ภาษาไทยฉบับแรกพัฒนาโดยการแปล เพื่อเป็นเครื่องมือคัดกรองเด็กในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แบบประเมินมี 2 หน้า หน้าแรกเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็ก จำนวน 25 ข้อ แต่ละข้อมีคะแนนตั้งแต่ 0-2 (ไม่จริง จริงบ้าง และจริงแน่นอน) ลักษณะพฤติกรรมทั้งด้านบวกและด้านลบประกอบด้วย

ส่วนที่เป็นจุดแข็ง คือ ความสามารถทางสังคม มี 5 ข้อคำถาม

ส่วนที่เป็นจุดอ่อน ซึ่งประกอบด้วยปัญหาพฤติกรรม 4 ด้าน ดังนี้ คือ

ปัญหาด้านอารมณ์ 5 ข้อคำถาม

ปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อน 5 ข้อคำถาม

ปัญหาพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง/สมาธิสั้น 5 ข้อคำถาม

ปัญหาพฤติกรรมเกรี้ยว/ความประพฤติ 5 ข้อคำถาม

นอกจากการพิจารณาคะแนนในแต่ละด้านแล้ว คะแนนในด้านจุดแข็งของเด็กก็มีความ

สำคัญที่เอื้อต่อการช่วยเหลือเด็กโดย เด็กที่มีค่าคะแนนจุดแข็งสูง มักให้ผลลัพธ์ดีหลังได้รับความช่วยเหลือในปัญหาพฤติกรรมเมื่อเปรียบเทียบกับเด็กที่ค่าคะแนนจุดแข็งต่ำกว่า

หน้าที่ 2 ในด้านหลังของแบบประเมินเป็นการประเมินผลกระทบของพฤติกรรมว่ามีความรุนแรงส่งผลกระทบต่อบุคคลรอบข้าง ต่อตัวเด็กเอง มากน้อยเพียงไร ในส่วนนี้เป็นการแสดงถึงระดับความรุนแรงของปัญหาพฤติกรรม

พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้เพิ่มการตรวจสอบความตรงด้านภาษา ซึ่งหมายถึง SDQ ภาษาไทยฉบับปรับปรุง หรือ แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน และต่อมา พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้มีการศึกษาหาค่าเกณฑ์เฉลี่ยในเด็กไทย⁵ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อความใน SDQ ฉบับแรกและฉบับปรับปรุง (พ.ศ. ๒๕๔๖) ข้อแนะนำการแปลผล ประโยชน์และข้อจำกัดของ SDQ

ความแตกต่างของข้อความใน SDQ ฉบับเดิมและฉบับปรับปรุง

SDQ ภาษาไทย ทั้ง 2 ฉบับแปลมาจากต้นแบบเดียวกัน แต่ในฉบับปรับปรุง (พ.ศ. ๒๕๔๖) ได้เพิ่มขั้นตอนการแปลและแปลย้อนกลับเป็นภาษาอังกฤษ ตรวจสอบความตรงของการแปลโดยผู้เชี่ยวชาญทั้งในประเทศไทย รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญจากประเทศสหพันธ์รัฐเยอรมันและสหราชอาณาจักร ซึ่งประกอบด้วย จิตแพทย์เด็ก และนักจิตวิทยาคลินิก

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบข้อความใน SDQ ภาษาไทยฉบับเดิมและฉบับปรับปรุง (พ.ศ. ๒๕๕๖) เฉพาะชุดครูและผู้ปกครอง

SDQ ภาษาไทย ฉบับเดิม	SDQ ภาษาไทย ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. ๒๕๕๖)
1. ห่วงใยความรู้สึกคนอื่น	1. ใส่ใจกับความรู้สึกของผู้อื่น
2. อยู่ไม่นิ่ง นิ่งนิ่งๆ ไม่ได้	2. อยู่ไม่สุข เคลื่อนไหวมากไม่สามารถอยู่นิ่งได้นาน
3. มักจะบ่นว่าปวดศีรษะ ปวดท้อง หรือไม่สบาย	3. บ่นปวดศีรษะ ปวดท้องหรือคลื่นไส้บ่อยๆ
4. เต็มใจแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน (ขนม, ของเล่น, ดินสอ เป็นต้น)	4. เต็มใจแบ่งปันกับเด็กอื่น (ขนม ของเล่น ดินสอ ฯลฯ)
5. มักจะอาละวาด หรือโมโหง่าย	5. แผลงฤทธิ์บ่อย หรืออารมณ์ร้อน
6. ค่อนข้างแยกตัว ชอบเล่นคนเดียว	6. ค่อนข้างอยู่โดดเดี่ยว มักเล่นตามลำพัง
7. เชื่อฟัง มักจะทำตามผู้ใหญ่ต้องการ	7. โดยปกติแล้ว เชื่อฟัง ทำตามผู้ใหญ่บอก
8. กังวลใจหลายเรื่อง ดูวิตกกังวลเสมอ	8. มีความกังวลหลายเรื่อง ดูเหมือนกังวลบ่อย
9. เป็นที่พึ่งได้เวลาที่คนอื่นเสียใจ อารมณ์ไม่ดี หรือไม่สบายใจ	9. ช่วยเหลือถ้ามีใครบาดเจ็บ ไม่สบายใจหรือเจ็บป่วย
10. อยู่ไม่สุข รุนวายเป็นอย่างมาก	10. หยุกหยิก หรือดิ้นไปด้นมาตลอดเวลา
11. มีเพื่อนสนิท	11. มีเพื่อนสนิทอย่างน้อยหนึ่งคน
12. มักมีเรื่องทะเลาะวิวาทกับเด็กอื่น หรือรังแกเด็กอื่น	12. มีเรื่องต่อสู้หรือรังแกเด็กอื่นบ่อยๆ
13. ดูไม่มีความสุข ท้อแท้ ร้องไห้บ่อย	13. ไม่มีความสุข เศร้าหรือร้องไห้บ่อยๆ
14. เป็นที่ชื่นชอบของเพื่อน	14. โดยทั่วไปเป็นที่ชอบพอของเด็กอื่น
15. วอกแวกง่าย สมาธิสั้น	15. วอกแวกง่าย ไม่มีสมาธิ
16. เครียด ไม่ยอมห่างเวลาอยู่ในสถานที่ไม่คุ้น และขาดความเชื่อมั่นในตนเอง	16. วิตกกังวลหรือติดเมื่ออยู่ในสถานการณ์ใหม่ เสียความมั่นใจง่าย
17. ใจดีกับเด็กที่เล็กกว่า	17. ใจดีกับเด็กที่อายุน้อยกว่า
18. ชอบโกหก หรือขี้โกง	18. พูดปดหรือขี้โกงบ่อยๆ
19. ถูกเด็กคนอื่นล้อเลียนหรือรังแก	19. ถูกเด็กคนอื่นแกล้งหรือรังแก
20. ชอบอาสาช่วยเหลือคนอื่น (พ่อแม่, ครู, เด็กคนอื่น)	20. มักอาสาช่วยเหลือผู้อื่น (พ่อแม่ ครู เด็กอื่น)
21. คิดก่อนทำ	21. คิดก่อนทำ
22. ขโมยของของที่บ้าน ที่โรงเรียน หรือที่อื่น	22. ขโมยของที่บ้าน ที่โรงเรียน หรือที่อื่น
23. เข้ากับผู้ใหญ่ได้ดีกว่าเด็กวัยเดียวกัน	23. เข้ากับผู้ใหญ่ได้ดีกว่าเข้ากับเด็กอื่น
24. ซักแล้ว รู้สึกหวาดกลัวได้ง่าย	24. มีความกลัวหลายเรื่อง หวาดกลัวง่าย
25. ทำงานได้จนเสร็จ มีความตั้งใจในการทำงาน	25. มีสมาธิในการติดตามทำงานจนเสร็จ

การแปลผล SDQ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. ๒๕๕๖) มีค่าเกณฑ์เฉลี่ยในเด็กไทยดังตารางที่ 2⁵

ตารางที่ 2 ค่าเกณฑ์เฉลี่ยเพื่อการแปลผลของ SDQ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. ๒๕๕๖)

กลุ่มข้อคำถาม	ปกติ			เสี่ยง			มีปัญหา		
	พ่อแม่	ครู	ตนเอง	พ่อแม่	ครู	ตนเอง	พ่อแม่	ครู	ตนเอง
คะแนนรวมด้านพฤติกรรมที่เป็นปัญหา	0-15	0-13	0-15	16-18	14-16	16-18	19-40	17-40	19-40
พฤติกรรมด้านอารมณ์	0-4	0-3	0-4	5	4	5	6-10	5-10	6-10
พฤติกรรม/ความประพฤติ	0-3	0-3	0-4	4	4	5	5-10	5-10	6-10
พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง/สมาธิสั้น	0-5	0-5	0-5	6	6	6	7-10	7-10	7-10
พฤติกรรมด้านปัญหากับเพื่อน	0-4	0-4	0-4	5	5	5	6-10	6-10	6-10
พฤติกรรมดีทางสังคม	5-10	5-10	5-10	- - -	- - -	- - -	0-4	0-4	0-4

ข้อแนะนำ

1. แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน มี 3 ชุด คือ ชุดที่นักเรียนประเมินตนเอง ชุดที่ครูประเมิน และชุดที่ผู้ปกครองประเมิน ทั้ง 3 ชุดนี้ มีลักษณะข้อคำถามคล้ายคลึงกัน มีเกณฑ์การแปลผลแตกต่างกันเล็กน้อย

2. ครู และผู้ปกครองควรรู้จักและใกล้ชิดกับนักเรียนอย่างน้อย 6 เดือน และควรประเมินทั้ง 25 ข้อในครั้งเดียวกัน

3. ระยะเวลาในการประเมินควรเป็นช่วงเวลาใกล้เคียงกันทั้ง 3 ชุด

4. การใช้แบบสัมภาษณ์ หรือเครื่องมือทางจิตวิทยาอื่นเพื่อวิเคราะห์ปัญหาเด็ก อาจพบว่าให้ผลแตกต่างไปจากการใช้ SDQ เนื่องจากสภาพความพร้อมของผู้ตอบแบบประเมินเป็นสำคัญ และแบบประเมิน SDQ ช่วยคัดกรองปัญหานักเรียนเท่านั้น การยืนยันปัญหาจะต้องใช้เครื่องมืออื่นประกอบ

5. แบบประเมินทั้ง 3 ชุด สามารถแยกใช้ได้ ขึ้นกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน เช่น การใช้ชุดครูเพื่อประเมินนักเรียน เมื่อพบว่าเด็กมีปัญหา กับเพื่อน ส่วนการใช้ชุดนักเรียนและชุดผู้ปกครองนั้น เพื่อเพิ่มมิติการประเมินในมุมมองของผู้ปกครองและตัวเด็กเอง การใช้แบบประเมินครบทั้ง 3 ชุด จึงได้ข้อมูลรอบด้านสามารถตรวจสอบข้อมูลทั้ง 3 ชุด ในเด็กคนเดียวกัน ครูผู้ควบคุมการประเมินควรชี้แจงวัตถุประสงค์ในการคัดกรองเป็นรายบุคคลก่อนและเลือกช่วงเวลาที่เหมาะสมในการประเมิน เช่น ในคาบแนะแนว หรือการประชุมผู้ปกครอง ควรให้นักเรียนและผู้ปกครอง รับทราบและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา⁶

6. ความถี่ในการประเมินซ้ำสามารถทำได้ปีละครั้ง เช่นประเมินครั้งแรกหลังครูรู้จักเด็กแล้ว 6 เดือน และประเมินซ้ำในปีการศึกษาถัดไป เพื่อติดตามเด็กเฉพาะราย

7. เมื่อผลการประเมินพบว่าเด็กอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา ควรส่งเสริมให้เด็ก ทำกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสามารถหรือความสนใจ การมีบทบาทในห้องเรียน การให้มีการจับคู่กับเพื่อนที่ดีเป็นเพื่อนช่วยเพื่อน ในการนำไปสู่การทำกิจกรรมหรือความประพฤติที่ดี ควรเน้นลักษณะกิจกรรมร่วม หรือเป็นกลุ่มบำบัดที่มุ่งเน้นการสร้างคุณค่าในตนเอง และพัฒนาทักษะชีวิต เป็นต้น การกำหนดแนวทางการช่วยเหลือเด็กด้วยการทำกิจกรรมต่างๆ นั้น โรงเรียนควรมีระบบดูแลและช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้การติดตามพัฒนาเด็กกระทำอย่างเป็นระบบ

8. การประเมินด้วย SDQ ช่วยให้ทราบปัญหาในระยะแรก ด้วยการจำแนกระดับความรุนแรงเป็นกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา ทำให้โรงเรียนสามารถวางแผนการดูแลช่วยเหลือได้เหมาะสม แต่การประเมินเด็กในด้านอื่นๆ เพื่อประกอบการวิเคราะห์แนวทางการดูแลช่วยเหลือ เช่น ประเมินปัญหาความยากจน สภาพครอบครัว ผลการเรียนรู้ หรือ พฤติกรรมเสี่ยงอื่นๆ เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องดำเนินไปด้วยกัน

ข้อจำกัด

อย่างไรก็ตาม SDQ ไม่สามารถประเมินพฤติกรรมปัญหาในการเรียนที่เกิดจากภาวะต่อไปนี้ได้ เช่น ความผิดปกติของความสามารถในการเรียน (learning disabilities หรือ LD) หรือปัญหา

ความประพฤติที่เกิดจาก เช่น การติดยาเสพติด หันโรงเรียน เล่นการพนัน ปัญหาเพศสัมพันธ์ เป็นต้น โรงเรียนจึงต้องมีระบบคัดกรองและช่วยเหลือด้านดังกล่าวร่วมด้วย⁷

สรุป

SDQ พ.ศ. ๒๕๕๖ สามารถใช้ในการคัดกรองปัญหาพฤติกรรมเด็กและวัยรุ่น การใช้เครื่องมือนี้ อย่างเข้าใจทำให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การป้องกันและดูแลช่วยเหลือเด็กอย่างเหมาะสมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. Goodman R. Psychometric properties of the Strengths and Difficulties Questionnaires. J Am Acad Child Psy. 2001;40:1337-45.
2. Goodman R. The Strengths and Difficulties Questionnaires: What is it ?. Available from: <http://www.sdqinfo.org/>. [31 January 2011]
3. Goodman R. The Strength and Difficulties Questionnaires: A Research Note. J Child Psychol Psyc. 1977;38:581-6.
4. Goodman R, Scot S. Comparing the Strengths and Difficulties Questionnaire and the Child Behavior Checklist: Is small beautiful ?. J Abnorm Child Psych. 1999; 27:17-24. doi:10.10233/A:1022658222914.
5. Woerner W, Nuanmanee S, Becker A, Wongpiromsarn Y, Mongkol A. Normative data and psychometric properties of Thai version of the Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ). J Ment Health Thai 2011;19:42-57.
6. Goodman R, Ford T, Simmons H, Gatward R, Melzer H. Using the Strengths and Difficulties to screen for child psychiatric disorders in a community sample. Br J Psychiatry 2000;177:534-9.
7. พรรณพิมล หล่อตระกูล. คู่มือดูแลสุขภาพจิตเด็กวัยเรียน สำหรับครู. ใน: กรมสุขภาพจิต, พรรณพิมล หล่อตระกูล, บรรณาธิการ. โรงพยาบาลราชานุกุล กรมสุขภาพจิต. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: 2544. หน้า 46-62.